Dr. Öğr. Üyesi Mesut Koç

www.mesutkoc.com

Kamu Yönetimi II

Kamu Yönetiminde Denetim

Kaynak: Kamu Yönetimi, Prof. Dr. Bilal Eryılmaz, Umuttepe Yayınları, 2018, vd.

Kamu Yönetiminde Denetim

Denetleme Kavramı

Yönetim amaçlarını gerçekleştirmek için planlama, örgütlenme, yöneltme kavramlarının yanı sıra denetim gereksinimi vardır. Yönetim sürecinin en önemli kavramlarından birisi olarak denetim, yönetimin var oluş nedenini gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin ispatını sağlar. Denetim; genel olarak bir işin olması gerektiği şekilde yapılıp yapılmadığını anlamak ya da bir işi yapılması gerektiği şekilde yürütmek için bakıp gözetmek, teftiş, murakabe, kontrol olarak tanımlanır. Bu açıdan denetim, felsefeden psikolojiye, ekonomik faaliyetlerden askeri hususlara kadar pek çok alanda değişik anlamlarda kullanılmaktadır.

Kamu yönetimi için denetim, onun niteliği ve toplumun günlük yaşantısı üzerindeki etkisi dolayısıyla bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bir kuruluşta yapılan işlerin amaçlara uygunluğu, yerindeliği ve etkinliği ancak denetim sayesinde saptanmakta ve gerekli tedbirler alınabilmektedir. Bu şekilde denetim sayesinde örgütün amacına varma derecesini ve sağladığı hizmetleri değerlendirme imkânı kazanılmaktadır.

Kamu yöneticilerinin yürüttüğü hizmetler, kullandığı yetki ve kaynaklar, onların daha çok hesap verebilir olmasını gerekli kılmaktadır. Önemli güç kaynaklarına sahip ve devletin, politikacılara göre sürekli unsurları olan, uzun vadeli kamu çıkarını ve güvenini sağlayacak kamu yöneticilerinin, yolsuzluk, yozlaşma ve özel çıkarların peşinde koşma gibi kendilerine toplumca duyulan güveni zedeleyen eylem ve işlemlere karşı etkin olarak hesap verebilir olmaları gereklidir.

Kamu Yönetiminde Denetim

Kamu Denetimi

Kamu yönetimi açısından hesap verebilirlik; yönetimde alınan kararları, yapılan işleri ve harcamaları ilgili otoritelere açıklama, nedenlerini izah etme ve gerekçelendirme zorunluluğu olarak tanımlanabilir. Hesap verebilirlik, kamu yönetimi üzerinde uygulanan kontrol sürecidir. Kamu yetkisi ve kaynağını kullanan herkesin, bu yetki ve kaynak kullanımı nedeniyle idari, mali, hukuki, etik ve performans gibi konularla ilgili makamlara hesap vermeleri gerekir.

Hesap verebilirlik ilişkisinin üç unsuru vardır:

-Karar veren ve eylemde bulunan aktörün yerine getirdiği faaliyetlerle ilgili çevreye veya makama açıklama yapmakla yükümlü olması,

-Hesap soranın, hesap verecek olanların yerine getirdiği davranışları ve verdiği bilgileri sorgulayabilme kanallarının bulunması,

-Bu ilişki sonucunda kötü bir performans için ceza, iyi bir performans için ise ödüllendirme ortaya çıkabilmesidir.

Kamu Yönetiminde Denetim

Hesap Verebilirlik

Hesap verilen makamlar dikkate alınarak hesap verebilirlilik aşağıda başlıklar altında sıralanabilir.

- Siyasi makamlara karşı hesap verebilirlik,
- Yönetsel makamlara karşı hesap verebilirlik,
- Yargı organlarına hesap verebilirlik,
- Profesyonel kuruluşlara hesap verebilirlik,
- Toplumsal hesap verebilirlik,
- Ombudsmana hesap verebilirlik,
- Etik hesap verebilirlik.

Kamu Yönetiminde Denetim

Kamu Yönetiminde Denetim Yöntemleri

	İşleyiş
Siyasi Denetim	Yasama ve Yürütme Organı TBMM'de milletvekillerinin yazılı soru, genel görüşme ve meclis araştırması, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Soruşturulması ve Yüce Divana Sevki.
İdari Denetim	Hiyerarşik Denetim ve Vesayet Denetimi (Denetim organları, soruşturmalar) Vesayet denetimi, merkezi yönetimin, yerinden yönetim kuruluşları (belediyeler, köyler, il, özel idareleri) ve kamu tüzel kişileri üzerindeki hukuka uygunluk denetimidir.
Ombudsman Denetimi	Kamu Denetçiliği Kurumu (6328 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu) Kurum; idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.
Yargı Denetimi	Bağımsız Mahkemeler (idari mahkemeler) Amacı; idarenin karşısında halkın korunmasını temin etmektir.
Baskı Grupları ve Kamuoyu Denetimi	Sivil Toplum Kuruluşları, Medya Sosyal medya ile gündeme getirilmesi ve toplumsal baskı kurulması.

Kamu Yönetiminde Denetim

Kamu Yönetiminde Açıklık

Kamu yönetimi, kendini korumak, rakiplerine karşı iktidarını ve konumunu güçlendirmek için gizliliği, önemli bir politika aracı olarak kullanma eğilimine girer. Kamu yönetimi, kamu gücünü kullanma ve kamu yararını yorumlama ayrıcalığı sebebiyle kendini toplumun üzerinde görür, ondan uzak ve kapalı bir politika izleme eğilimi içine girer. Böylece bürokratlar kendilerini halkın ve politikacıların eleştirilerinden korumaya çalışırlar.

Gizliliğin bir başka sebebi de halkın kamu yönetiminin içine sızmasını ve onun kararlarını etkilemesini önlemektir. Gizlilik ilkesi, Devlet Memurları Kanunu ve diğer ilgili mevzuatta yer alarak çalışanların kamuya bilgi vermesini yasaklar.

Bunlar karşısında açıklık, toplumun kamu yönetimine ilişkin bilgi ve belgelere erişme hakkına sahip olmasını ifade eder. Ancak açıklık sadece bilgi ve belgelere ulaşma hakkından ibaret bir işlev değildir. Bunun ötesinde, kamu politikası üreten organların toplantılarına dinleyici olarak katılma hakkı ile önemli proje ve kararların, halkın görüşüne başvurularak alınmasıdır.

Türkiye'de açıklık iki yolla yerine getirilir. Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme Yükümlülüğü. Bilgi verme yükümlülüğü, idarenin görevi gereği elinde bulunan veya bulunması gereken bilgi ve belgelerle sınırlıdır. İdare, kendi görev alanına girmeyen konularla ilgili bilgi ve belge taleplerine yanıt vermekle yükümlü tutulamaz.

Teşekkür Ederim.

Kamu Yönetimi II